

בע"ח (חיפה) 1695-12-14 - מ ק נ' משטרת ישראל תביעות- מחוז צפון

בע"ח (חיפה) 1695-12-14 - מ ק נ' משטרת ישראל תביעות- מחוז צפון/שלוש חיפה
בע"ח (חיפה) 1695-12-14

מ ק

נגד

משטרת ישראל תביעות- מחוז צפון

בית משפט השלום בחיפה

[18.12.2014]

כב' השופטת אילת דגן

החלטה

1. לפני עתירת המבקש/הנאשם לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב - 1982 (להלן: "החסד"פ); העומד לדין בעבירת איומים כלפי גרושתו בת"פ 11919-11-08 בבית משפט השלום בחיפה, לאפשר לו לעיין בתיק החקירה המצוי בפל"א 8201/10 הקשור לחקירה בחשד לאלימות במשפחה לכאורה מצד בן זוגה של המתלוננת (להלן: "בן הזוג") כלפי בנם של הנאשם והמתלוננת. כן הוא עותר לאפשר לו לעיין ברישום הפלילי של המתלוננת ושל בן הזוג שהוא עד תביעה בכתב האישום נגד המבקש כאן.

2. לטענת המבקש, הראיות בכתב האישום נגדו מתבססות על עדויות המתלוננת ובן הזוג אל מול גרסתו המכחישה את המיוחס לו. מאידך, בתלונת המבקש שהגיש נגד המתלוננת ובן הזוג בגין אלימות כלפי בנו הקטין, החליטה המשיבה לא להגיש כתב אישום. בשל אלו, טוען המבקש בתיק העיקרי להגנה מן הצדק מחמת אכיפה בררנית של המשיבה ביחס אליו, בהשוואה לסגירת התיק נגד המתלוננת ובן זוגה. לצורך הוכחת טענתו להגנה מן הצדק הגיש את הבקשה כאן.

המבקש טוען כי המידע המבוקש הוא חלק מחומר חקירה, כמשמעו בסעיף 74(א) לחסד"פ ועל המשיבה לאפשר לו עיין.

3. אין חולק כי התיק שנפתח עם הגשת תלונת המבקש נגד המתלוננת, שנסגר מחוסר ראיות, (פל"א 360160/08), הועבר לעיון המבקש. בהתאם, הבקשה הצטמצמה אפוא אך לקבלת תיק החקירה בעניין תלונת הנאשם נגד בן הזוג (פל"א 8201-10) והרישום הפלילי של המתלוננת ובן הזוג.

4. המשיבה מתנגדת לבקשה. לטענתה, הרישום הפלילי של המתלוננת ובן הזוג אינם רלבנטיים להגנת הנאשם. אשר לפל"א 8201/10 טוענת המשיבה כי מדובר במסע דיג וכי המצוי בתיק אינו רלבנטי להגנת המבקש. מדובר בתיק שנגנז לפני 4 שנים בו בן הזוג אינו המתלונן כאן ואין קשר בין טענת אכיפה בררנית לבין אותו תיק. מדובר בפגיעה מיותרת ולא מוצדקת בפרטיותו של בן הזוג ושל הקטין שמסר עדות לחוקר ילדים, ללא כל תכלית ממשית.

דיון והכרעה

5. מטרת המבקש בבקשתו לעיין בתיק בן הזוג שנסגר, היא כדי לבסס טיעון של הגנה מן הצדק בשל אכיפה בררנית. טיעון זה, אם יתקבל ע"י השופט המטפל בתיק העיקרי, עשוי להביא לביטול כתב האישום נגדו לפי סעיפים 149(10) ו-150 לחסד"פ.

במסגרת זו, המבקש מעוניין לקבל את תדפיס הרישום פלילי של המתלוננת ובן הזוג וכן לקבל עיון בתיק חקירה בתלונתו נגד אותו בן זוג.

6. הסוגיה שבפני מעלה את הדילמה של איזון בין הזכות למשפט הוגן של הנאשם במשפט פלילי, שהיא זכות יסוד אל מול הזכות לפרטיות של המתלוננת ושל עדים (בן הזוג ובמיוחד של הקטין, בעומד בעין הסערה), שגם היא זכות יסוד המעוגנת בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו לפיה: "כל אדם זכאי לפרטיות ולצנעת חייו".

7. סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי, מסדיר את זכות העיון של נאשם בהליך הפלילי, ולפיה שעה שהוגש כתב אישום בעבירת פשע או עוון, עומדת לו הזכות לעיין בחומר החקירה שהוביל להחלטה להגיש כתב אישום נגדו כל זאת על מנת להבטיח לו משפט הוגן (וראו בין השאר בש"פ 3099/08 אברהמי נ' מדינת ישראל (23/2/09); ע"מ 1786/12 ג'ולאני נ' מדינת ישראל (20/11/13)).

הזכות לעיין ב"חומר חקירה" מותנית בכך שאותו חומר רלבנטי לאישום (וראה בש"פ 10283/09 אליק לדר נ' מדינת ישראל (19/1/10); בש"פ 5535/13 מדינת ישראל נ' שימשילשווילי (15/8/13)).

שאלה אחרת היא מה היקף והגדרת אותו "חומר חקירה" לפי סעיף 74. בעניין זה קיימת גישה מצמצמת בפסיקה לפיה חומר החקירה הוא רק זה שנאסף לתיק החקירה מושא האישום, אל מול גישה מרחיבה הנכונה לראות בחומר חיצוני "חומר חקירה" הטעון גילוי. (ראו בש"פ 4357/05 חסן אבו חטאב נ' מדינת ישראל (1/7/05) בהשוואה לבש"פ 5856/02 פרי נ' מדינת ישראל (27/8/02); בש"פ 10283/09 לדר נ' מדינת ישראל, בפסקה 4(ג) (19/1/10)).

בפרשת ג'ולאני לעיל, נדונה סוגיית עתירה למסירת פרטים אודות תיקים אחרים במסגרת חוק חופש המידע לצורך טיעון של אכיפה בררנית. בית המשפט העליון דן באותו פסק דין בחלופות נוספות שבדין לקבלת מידע ביניהן לפי סעיף 74 לחסד"פ.

ובענין זה ובהקשר לענייננו, נאמר מפי כב' הש' הנדל כהאי לישנא: "תיקי חקירה נגד נאשמים אחרים שנסגרו, לכאורה, אינם נכנסים לתחומי של סעיף 74. עם זאת, קיימת פסיקה התומכת במתן פרשנות מרחיבה למונח "חומר חקירה". המבחן שנקבע הוא מבחן הנגיעה של החומר לאישום, במסגרתו נדרש "יסוד של ממש להשערה או לתקווה של הנאשם כי החומר אכן ישפיע על בירור האישום נגדו" (בש"פ 5051/11 תאופיק ביאטרה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (15.11.11)). על רקע זה, שאלה יפה היא האם יש קשר בין הפרשנות המרחיבה של סעיף 74 ובין הטענה המקדמית של הגנה מן הצדק (סעיף 149(10) לחסד"פ). יוזכר כי בפרשת סגל נידונה בקשה מכוח חוק חופש המידע לעיין בהחלטות פרקליטות על העמדה לדין בעבירות המגבילות את חופש הביטוי.... בסיפא של חוות דעתה, ציינה המשנה לנשיא מ' נאור כי היא מתירה את השאלה בדבר תחולת סעיף 74 על המקרה בצריך עיון. אוסיף כי קבלת העמדה לפיה יש להרחיב את פרשנות הסעיף כך שיחול גם על חומרי חקירה בתיקים פליימיים אחרים שנסגרו בעבירה דומה, עלולה להביא לתחולת-יתר מבחינה מעשית. בל נשכח שסעיף 74 אינו מעניק לבית המשפט שיקול דעת להתחשב במידת ההכבדה שבקשה לעיון במידע תטיל על הרשות, ככל שהמידע נכנס בגדר חומר חקירה. כך או כך, אין צורך להכריע בנידון".

לסיכום, להבנתי, אין הלכה מחייבת בשאלה אם חומר חיצוני הנוגע לאחרים נחשב חומר חקירה הטעון גילוי במסגרת סעיף 74 לחסד"פ לצורך טיעון של הגנה מן הצדק, אם לאו.

עם זאת ואף לפי הגישה המרחיבה, אני סבורה כי אין מקום במקרה שלפניי לאפשר עיון בתיק פל"א 8201/10 מהטעמים שיבוארו להלן.

8. הפסיקה קובעת כי על מבקש העיון להוכיח האם וכיצד מניעת העיון תפגע באינטרס הלגיטימי של המבקש (וראו בהשוואה בג"ץ 6338/08 דניאלה אורן נ' פרקליטות מחוז תל אביב (19/11/08)).

9. המבקש לא הצביע להנחת דעתי על אותו אינטרס ועל אותו "יסוד של ממש להשערה או לתקווה של הנאשם כי החומר אכן ישפיע על בירור האישום נגדו", ועל כי יש להעדיפו על אינטרס השמירה על בנו הקטין.

10. עיינתי בתיק פל"א 8201/10 ומצאתי כי התיק נסגר בהחלטת פרקליטות מחוז חיפה מהטעם של אין ענין לציבור. מצאתי אף כי בן הזוג כלל לא נחקר במסגרת אותו תיק.

המבקש כאן הוא המתלונן בתיק שם. הוא ידע על סגירת התיק בזמן אמת (לפני כ- 4 שנים), ולא ערער על ההחלטה. החומר הראיתי בתיק שם הוא זה שהביא המבקש, היינו תלונה שמסר, הקלטות ותמלילים שביצע בעצמו ומן הסתם אלו נמצאים בידיו והוא יכול לעשות בהם שימוש ללא היזקקות לשיתוף פעולה של המשיבה.

החומר הנוסף בתיק, שאינו בידי המבקש, הוא חקירת ילדים שהיא חסויה.

לאחר שעיינתי בחומר זה, אני סבורה כי החשיפה ושימש בחומר חקירת הקטין ע"י חוקר ילדים, עלול לפגוע בפרטיות הקטין במידה העולה על התועלת שעשוי המבקש להפיק מהחשיפה לחקירת הקטין. החשיפה של צד ג' שלא בטובתו, בעיקר שעה שמדובר בקטין שכבר טולטל נפשית בשל הימצאותו בין הפטיש לסדן בסכסוך הוריו, עלול לגרום לו נזק נוסף, ומאידך ובאופן עניני היא לא רלבנטית ולא תועיל למבקש כאן.

קיים אף חשש מפני זליגת החומר החקירתי להליכים אחרים דוגמת בית המשפט לענייני משפחה בסכסוך שבין המתלוננת למבקש, על גבו של בנם הקטין, ומדובר בשיקול כבד משקל שלא לאפשר עיון. מובן שאין בכל מה שכתבתי משום הבעת עמדה לכאן או לכאן בשאלת הטיעון של אכיפה בררנית, ברם נראה נכון כי לצורך טיעונו זה בפני המותב שישמע את התיק, יהיה עליו להסתפק בחומרים שבידיו.

11. אשר לרישום הפלילי המבוקש- סעיף 3 לחוק המרשם הפלילי ותקנות השבים, תשמ"א - 1981 (להלן: "חוק המרשם הפלילי") נקבע כי: "המרשם יהיה חסוי ולא יימסר ממנו מידע, אלא לפי חוק זה". החוק, לרבות התוספת הראשונה, קובע רשימה גופים הזכאים לעיין במרשם לצורך מילוי תפקידם, בהם בתי המשפט. סעיף י' לתוספת הראשונה קובע כי מסירת מידע תהיה לפי דרישת בית המשפט באחת מאלו:

(1) הגילוי הוא מהותי לנושא הדיון.

(2) הגילוי נדרש לבירור מהימנותו של עד ובעל דין ביקש את הגילוי.

בתי המשפט נדרשו לסוגיה פעמים רבות בוריאציות ודקויות שונות. בתמצית, בבש"פ 4481/00 יחזקאלי נ' מדינת ישראל פ"ד נד(5), 245 נדונה התנגשות הזכויות. בית המשפט העליון בהחלטתו (כב' הש' דורנר) קבע כי זכות היסוד למשפט הוגן ומיצוי ההגנה, עולה במשקלה הסגולי על הזכות לפרטיות של העד, ולכן באיזון הדברים, יש להעדיף ולאפשר חשיפת המרשם הפלילי בפני הנאשמים.

בבש"פ 5881/06 בניזרי נ' מדינת ישראל (ניתן ב-7.2.07), נדונה אותה סוגיה בפני הרכב של שלושה שופטי בית המשפט העליון. הדיון שם התמקד בשאלת העיון בתיקים בהם הייתה הרשעה (להבדיל ממידע אודות תיקים תלויים ועומדים ותיקים סגורים, לרבות תיקים בהם עוכבו הליכים). בהחלטת בית המשפט מפי כב' הש' ד. ברלינר (אליה הצטרפו כב' הש' א. לוי ו-ס.ג'ובראן), נקבע כי בית המשפט לא רשאי להתפרק מסמכויותיו ולהורות על העברת המידע, תוך העדפה אוטומטית של זכות הנאשם להגנה, ולכן שומה עליו להפעיל סמכותו לפקח על מסירת המידע ולברר, תוך בחינת הגיליונות הקונקרטיים, את מידת הרלבנטיות ותועלת פוטנציאלית להגנת הנאשם.

נוסחת האיזון פועלת באופן שכל שברור יותר כי יש תועלת להגנת הנאשם וזכות העיון נחוצה לעשיית צדק במשפט התלוי בפניו, כך יטה בית המשפט להיעתר לבקשה, ולהיפך, ככל שהרלבנטיות רחוקה יותר וככל שהזיקה בין החומר לפוטנציאל ההגנה נחלשת, כך יש ליתן משקל יתר לזכות הפרטיות של העדים המתלוננים.

במסגרת זו יש לבדוק אם הגילוי הוא מהותי ולא נוגע רק לשוליים או ל"פריפריה" של האישום, ובסופו של איזון: "מקום שהנזק לעד מחשיפת המידע הוא מינימאלי או שאינו קיים, או לחילופין הנזק קיים אלא שיש חשיבות של ממש בחשיפת העבר להגנתו של הנאשם, מן הראוי לאפשר העיון". בקביעה זו מאמץ המשפט בעניין בניזרי, את הקביעה בבג"צ 9264/04 מדינת ישראל נ' בית משפט השלום בירושלים (ניתן ב-6.6.06).

בבש"פ 9322/99 מסארווה נ' מדינת ישראל פ"ד נד(1), 376, 383 נקבע כי ככל שהחומר מרוחק מן האישום המתברר בפני בית המשפט, כך קטנה הרלבנטיות שלו.

- בבש"פ 3099/09 אברהמי נ' מדינת ישראל (ניתן ב-23.2.02) התבקש עיון בתיקי החקירה עצמם. בהחלטתו שם קבע בית המשפט העליון (כב' הש' מלצר) את עיקרון האיזון לפיו: "אין להסתפק באפשרויות הגנה ערטילאיות שאינן נראות לעין, ואין ליתן יד ל'מסע דיג' שאין רואים את תכליתו המעשית. יש צורך ביסוד של ממש להשערה כי החומר ישפיע על בירור האישום נגדו. יתרה מכך, ככל שהזיקה בין החומר הנדון לבין השאלות שבמחלוקת במשפט רחוקה יותר, והזיקה בין החומר לפוטנציאל ההגנה של הנאשם קטנה יותר, כך גובר המשקל הניתן לשיקולים אחרים, כגון הפגיעה שעלולה להיגרם לעדים, בהם לקורבנות ולצדדים שלישיים".
- ביחס למסירת חומר שמטרתו לערער מהימנות, מפנה בית המשפט גם לדיני הראיות שעניינם 'כלל סופיות התשובות בעניינים צדדיים'. במסגרת זו ניתן אמנם לשאול עד אודות אירוע בעבר שיש לו השלכה למהימנותו במקרה הנדון, ברם תשובותיו הינן סופיות ולא ניתן לסתורן על ידי ראיות אחרות ומכאן עולה כי ממילא לא יתאפשר ניהול "משפט בתוך משפט" וממילא התועלת הפוטנציאלית שעלולה לצמוח להגנה, מצומצמת.
12. אשר לתיקים שנסגרו - בבג"צ 233/85 אל הוזייל נ' מדינת ישראל פ"ד (לט(4), 124 נקבע כי אין להתיר גילוי מידע על תיקים שנסגרו, שכן אין בהם ממילא ממצא פוזיטיבי כלשהו והפוטנציאל הראייתי בהם הוא אפסי, וזאת לעומת הפגיעה האמתית בפרטיות העד.
13. ומהכלל לפרט ולענייננו, עיון ברישום הפלילי של בן הזוג מעלה כי קיימת הרשעה אחת בגין עבירת תעבורה משנת 1998. אין כל רלבנטיות להרשעה זו והיא לא יכולה לסייע לנאשם בטענת הגנה מן הצדק ו/או בהגנתו בתיק העיקרי, בכל דרך, ואין מקום לחשפה תוך פגיעה בפרטיותו. למתלוננת אין כל הרשעה כך שאין מה לחשוף.
14. אשר לתיקים הממתינים לבירור דין, אין רישום כזה לא למתלוננת ולא למר קופלביץ' ולכן אין מה לחשוף.
15. אשר לתיקים הסגורים - ככל שיש כאלו, הרי שהם סגורים מחמת חוסר ראיות או חוסר עניין לציבור, כך שנראה שאין בהם פוטנציאל ראייתי כלשהו ולכן גם מכוח הלכת אל הוזייל וגם מכוח הכלל של סופיות התשובות בעניינים צדדיים, נראה כי לא טמונה בהם תועלת פוטנציאלית בהגנת הנאשם כאן, ומטעם זה אין לגלותם.
16. אשר על כן, אני דוחה את הבקשה. המזכירות תשלח את ההחלטה למשיבה. המשיבה תוכל לקבל את התיק והרישום הפלילי שנמסרו לעיוני, בלשכתי, באמצעות העוזרת המשפטית. ניתנה היום, כ"ו כסלו תשע"ה, 18 דצמבר 2014, בהעדר הצדדים.